

NESLUŽBENI PROČIŠĆENI TEKST

**PRAVILNIK O KRITERIJIMA I NAČINU UPRAVLJANJA
RIZICIMA FAKTORING DRUŠTVA**

(Narodne novine br. 86/18 i 142/22)

Pravilnik o izmjeni Pravilnika o kriterijima i načinu upravljanja rizicima faktoring-društva (NN br. 142/22) stupio je na snagu i primjenjuje se od 1. siječnja 2023. godine

UVODNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom detaljnije se propisuju kriteriji i način upravljanja rizicima faktoring društva iz članka 64. Zakona.

(2) Odredbe ovog Pravilnika na odgovarajući se način primjenjuju i na podružnice faktoring društava iz druge države članice Europske unije kao i podružnice faktoring društava iz trećih država.

(3) Prekršajne odredbe Zakona na odgovarajući se način primjenjuju i na postupanje faktoring društva i odgovornih osoba u faktoring društvu u odnosu na primjenu odredbi ovoga Pravilnika.

Pojmovi i definicije

Članak 2.

Pojmovi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1. Hanfa je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.
2. Zakon je Zakon o faktoringu (»Narodne novine« br. 94/14, 41/16).
3. Kupac je poslovni subjekt koji je dužnik predmeta faktoringa odnosno mjenični dužnik kod posla faktoringa iz članka 12. Zakona.
4. Dobavljač je poslovni subjekt koji je vjerovnik predmeta faktoringa odnosno mjenični vjerovnik kod posla faktoringa iz članka 12. Zakona.
5. Kreditni rizik jest rizik gubitka zbog neispunjavanja novčane obveze primatelja faktoringa prema faktoring društvu.
6. Koncentracijski rizik jest rizik koji proizlazi iz svake pojedinačne, izravne ili neizravne, izloženosti prema jednoj osobi odnosno grupi povezanih osoba ili skupa izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti gospodarski sektor, odnosno geografsko područje i istovrsni poslovi koji mogu dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja faktoring društva.
7. Tržišni rizik predstavlja potencijalne učinke koje vanjski utjecaji imaju na vrijednost imovine i obveza faktoring društva, a uzrokuju ga kretanja na financijskim tržištima. Tržišni rizici jesu valutni rizik, kamatni rizik i tržišni rizik likvidnosti.
8. Valutni rizik jest rizik promjene vrijednosti financijskog instrumenta zbog promjena tečaja stranih valuta.
9. Kamatni rizik jest rizik promjene vrijednosti financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih kamatnih stopa.
10. Tržišni rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti likvidacije imovine po prihvatljivoj cijeni i u prikladnom roku.
11. Operativni rizik jest rizik gubitka zbog neprikladnih ili pogrešno izvršenih poslovnih procesa, postupaka i propusta koji se odnose na ljudske resurse ili sustave unutar faktoring društva ili zbog vanjskih utjecaja ili događaja.
12. Rizik likvidnosti jest rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti faktoring društva da podmiri svoje novčane obveze o dospelju.
13. Financijski instrument je svaki ugovor uslijed kojeg nastaje financijska imovina jednog subjekta i financijska obveza ili vlasnički instrument drugog subjekta (sukladno odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja).
14. Ukupna izloženost obuhvaća izloženost po poslovima faktoringa, izloženost po poslovima faktoringa koji uključuje otkup mjenice, izloženost po poslovima dobavljačkog faktoringa, potraživanja za kamate naknade i provizije po poslovima faktoringa, izloženost po ostalim poslovima povezanim s poslovima faktoringa, izloženost po danim depozitima, ulaganja u vrijednosne papire i poslovne udjele te ostale izloženosti koje nose kreditni rizik.
15. Izloženost po poslovima faktoringa je ukupno potraživanje od kupca (dospjelo i nedospjelo) za nominalni iznos novčane tražbine.
16. Izloženost po poslovima faktoringa koji uključuje otkup mjenice je ukupno potraživanje od kupca (dospjelo i nedospjelo) za nominalni iznos mjenične tražbine.
17. Izloženost po poslovima dobavljačkog faktoringa je ukupno potraživanje od kupca (dospjelo i nedospjelo) za iznos plaćen dobavljaču.
18. Ostale izloženosti koje nose kreditni rizik su dani (dugotrajni i kratkotrajni) zajmovi, ostala (dugotrajna i kratkotrajna) potraživanja, ostala (dugotrajna i kratkotrajna) financijska imovina, ulaganja u derivativne financijske instrumente i slično.
19. Izloženost prema pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba je izloženost iz točke 14. ovog članka promatrana po pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba. Navedenoj izloženosti se pridodaje potencijalna izloženost prema istoj osobi/grupi povezanih osoba koja se u poslovima faktoringa s regresom i poslovima faktoringa koji uključuju otkup mjenice s regresom pojavljuje kao dobavljač. Ukoliko su u pojedinom poslu faktoringa s regresom i poslu faktoringa koji uključuje otkup mjenice s regresom dobavljač i kupac dio iste grupe povezanih osoba u izloženost se uključuje samo izloženost prema kupcu. Kao potencijalna izloženost prema dobavljaču uzimaju se potraživanja od dobavljača za isplaćeni predujam.
20. Grupa povezanih osoba su dvije ili više osoba povezanih sukladno odredbama članka 25., 26., 27. i 28. Zakona.

21. Izloženost prema državi je izloženost prema središnjoj državi, fondovima socijalne sigurnosti, javnim nefinancijskim poduzećima, jedinicama lokalne uprave i samouprave (lokalna država) sve sukladno sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica prema europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa.

22. Kapital faktoring društva je kapital iz članka 23. Zakona.

SUSTAV UPRAVLJANJA RIZICIMA

Članak 3.

Factoring društvo dužno je uspostaviti sveobuhvatan i učinkovit sustav upravljanja rizicima u skladu s vrstom, opsegom i složenosti svoga poslovanja koji mora uključivati najmanje:

- strategije, politike, postupke i mjere upravljanja rizicima,
- tehnike mjerenja rizika,
- praćenje i izvješćivanje o rizicima,
- podjelu odgovornosti u vezi s upravljanjem rizicima.

Strategije, politike i interni akti za upravljanje rizicima

Članak 4.

(1) Faktoring društvo dužno je donijeti strategiju, politike i druge interne akte za upravljanje rizicima.

(2) Strategija upravljanja rizicima iz stavka 1. ovoga članka jedan je ili više pisanih dokumenata koji minimalno obuhvaćaju ciljeve i osnovna načela preuzimanja i upravljanja rizicima i sklonost faktoring društva za preuzimanje rizika.

(3) Politike i interni akti iz stavka 1. ovoga članka za upravljanje rizicima čine jedan ili više dokumenata koji minimalno obuhvaćaju sljedeće:

- utvrđivanje prihvatljivog stupnja rizika za pojedine rizike,
- jasne linije ovlasti i odgovornosti za upravljanje rizicima unutar faktoring društva,
- metodologiju utvrđivanja i mjerenja odnosno procjenjivanja rizika kojima je faktoring društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo,
- interne limite i kontrole te ostale postupke za ovladavanje i praćenje rizika uključujući uspostavu odgovarajućih limita,
- procedure i mjere ako dođe do odstupanja od primjene usvojenih politika i postupaka,
- procedure i mjere ako dođe do kriznih situacija.

(4) Strategije, politike i interni akti iz stavka 1. ovoga članka moraju biti u pisanom obliku, jasno definirani i dokumentirani te dostupni svim radnicima faktoring društva uključenima u proces preuzimanja i upravljanja rizicima.

Utvrđivanje, mjerenje i ovladavanje rizicima

Članak 5.

(1) Faktoring društvo dužno je kontinuirano utvrđivati rizike kojima je ili bi moglo biti izloženo u svojem poslovanju te analizirati uzroke izloženosti rizicima.

(2) Faktoring društvo dužno je redovito mjeriti odnosno procjenjivati rizike koje je utvrdilo u svojem poslovanju.

(3) Faktoring društvo dužno je mjeriti odnosno procjenjivati rizike na temelju prikladnih kvantitativnih i/ili kvalitativnih metoda mjerenja odnosno procjene rizika koje će omogućiti uočavanje promjena u profilu rizičnosti faktoring društva uključujući i pojavljivanje novih rizika.

(4) Faktoring društvo dužno je jasno odrediti kriterije za odlučivanje i postupke za ovladavanje rizicima uzimajući u obzir postojeći i željeni profil rizičnosti te sklonost preuzimanju rizika.

(5) Faktoring društvo dužno je prikladno dokumentirati način ovladavanja rizikom uključujući i razloge za prihvaćanje, smanjenje, izbjegavanje ili prijenos rizika.

Praćenje i izvješćivanje o rizicima

Članak 6.

(1) Faktoring društvo dužno je uspostaviti sustav redovitog praćenja i izvješćivanja o izloženosti rizicima i profilu rizičnosti faktoring društva.

(2) Faktoring društvo dužno je uspostaviti sustav praćenja i izvješćivanja o rizicima na način da svim relevantnim razinama upravljanja omogući pravodobne, točne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka odnosno sigurno i stabilno poslovanje faktoring društva.

(3) Faktoring društvo dužno je na odgovarajući način pratiti rizike iz poslovnih procesa koje je izdvojilo na druge osobe.

Podjela odgovornosti u svezi s upravljanjem rizicima

Članak 7.

(1) Nadzorni odbor faktoring društva nadležan je za davanje suglasnosti upravi faktoring društva na organizaciju sustava upravljanja rizicima.

(2) Uprava faktoring društva odgovorna je za:

– uspostavljanje jasnih i dosljednih unutarnjih odnosa u vezi s odgovornošću za preuzimanje i upravljanje rizicima uključujući razgraničenja ovlasti i odgovornosti između nadzornog odbora, uprave faktoring društva i rukovodstva faktoring društva,

– osiguranje odgovarajućeg broja radnika sa stručnim znanjem i iskustvom u sustavu upravljanja svim značajnim rizicima,

– odobravanje i periodično (najmanje jedanput na godinu) provjeravanje i usklađivanje strategija i politika preuzimanja i upravljanja rizicima,

– uspostavljanje opće svjesnosti o rizicima na svim razinama faktoring društva, odnos i ponašanje radnika prema riziku i upravljanju rizikom, uzimajući u obzir prihvatljiv stupanj rizika za faktoring društvo.

(3) Uprava faktoring društva sudjeluje u procesu upravljanja rizicima i dužna je aktivno se uključiti u proces upravljanja svim značajnim rizicima.

(4) Svi radnici faktoring društva sudjeluju u provođenju sustava upravljanja rizicima.

UPRAVLJANJE POJEDINAČNIM RIZICIMA

Članak 8.

(1) Faktoring društvo dužno je donijeti i provoditi primjerene politike i postupke upravljanja za najmanje sljedeće rizike:

– kreditni rizik (uključujući i koncentracijski rizik),

– tržišni rizik (uključujući valutni, kamatni rizik i tržišni rizik likvidnosti),

– rizik likvidnosti,

– operativni rizik.

(2) Faktoring društvo dužno je donijeti i provoditi primjerene politike i postupke upravljanja i za sve druge vrste rizika kojima je ili bi moglo biti izloženo u svome poslovanju.

KREDITNI RIZIK

Upravljanje kreditnim rizikom

Članak 9.

(1) Faktoring društvo dužno je donositi odluke o odobravanju posla faktoringa na temelju primjerenih i jasno definiranih kriterija te je dužno definirati postupke odlučivanja o odobravanju, promjenama, obnavljanju ugovora o faktoringu i refinanciranju poslova faktoringa.

(2) Prije sklapanja ugovora koji je osnova za nastanak izloženosti kreditnom riziku, faktoring društvo procjenjuje kreditnu sposobnost kupca, te u slučaju regresnog faktoringa i dobavljača, kao i istinitost i naplativost predmeta faktoringa te kvalitetu, vrijednost i utrživost instrumenata osiguranja potraživanja.

(3) Faktoring društvo dužno je tijekom trajanja pravnog odnosa koji predstavlja izloženost kreditnom riziku, pratiti poslovanje kupca i dobavljača te kvalitetu, vrijednost i utrživost instrumenata osiguranja potraživanja.

(4) Faktoring društvo dužno je uspostaviti primjeren i djelotvoran sustav upravljanja i stalnog praćenja portfelja i pojedinačnih izloženosti koje nose kreditni rizik te osigurati njegovu provedbu, što uključuje:

– upravljanje portfeljem i pojedinačnim izloženostima koje nose kreditni rizik,

– prepoznavanje i upravljanje problematičnim potraživanjima po osnovi faktoringa,

– provedbu vrijednosnog usklađivanja i ispravaka vrijednosti za bilančne i ako je primjenjivo za izvanbilančne stavke.

(5) Faktoring društvo dužno je osigurati da diverzifikacija portfelja koji nose kreditni rizik bude u skladu sa strategijom i ciljanim tržištima faktoring društva.

(6) Faktoring društvo dužno je utvrditi internu metodologiju koja omogućuje procjenu kreditnog rizika izloženosti prema pojedinim kupcima odnosno kod regresnog faktoringa i dobavljačima, te kreditnog rizika na razini portfelja.

Kreditni proces

Članak 10.

Factoring društvo dužno je uspostaviti i na adekvatan način organizirati kreditni proces koji najmanje uključuje:

– proces odobravanja poslova faktoringa u kojem je faktoring društvo dužno procijeniti kreditnu sposobnost kupca te u slučaju regresnog faktoringa i dobavljača, kao i istinitost i naplativost predmeta faktoringa te kvalitetu, vrijednost i utrživost instrumenata osiguranja potraživanja,

– proces praćenja potraživanja u kojem se tijekom trajanja izloženosti procjenjuje kreditna sposobnost kupca i, u slučaju regresnog faktoringa, dobavljača te grupe povezanih osoba s istima, kao i istinitost i naplativost

predmeta faktoringa, kvaliteta, vrijednost i utrživost instrumenata osiguranja potraživanja te urednost u podmirenju obveza prema faktoring društvu,

– analizu kreditnog portfelja koja podrazumijeva kontinuiranu analizu strukture i kvalitete cjelokupnoga kreditnog portfelja i uključuje analizu koncentracijskog rizika sadržanog u portfelju i procjenu budućih trendova strukture i kvalitete kreditnog portfelja,

– postupanje s problematičnim potraživanjima koji podrazumijeva definiranje kriterija povećanog stupnja rizičnosti prema kojima će se pojedini faktoring posao smatrati problematičnim, te postupanje s problematičnim potraživanjima koji trebaju biti predmetom posebnog praćenja zbog povećanog stupnja rizičnosti istih.

Koncentracijski rizik

Članak 11.

(1) Faktoring društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje koncentracijskog rizika koja minimalno uključuju:

- identificiranje i mjerenje koncentracije koja se odnosi na pojedine osobe i grupe povezanih osoba,
- identificiranje i mjerenje koncentracije koja se odnosi na skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti gospodarski sektor, odnosno geografsko područje, istovrsni poslovi i
- identificiranje i mjerenje koncentracije koja se odnosi na cijeli portfelj faktoring društva.

(2) Faktoring društvo dužno je donijeti odgovarajuće metodologije za praćenje i umanjenje koncentracijskog rizika koje najmanje uključuju:

- aktivno upravljanje diverzifikacijom kreditnog portfelja,
- određivanje limita koncentracije.

Ograničenje izloženosti prema pojedinoj osobi i grupama povezanih osoba

Članak 12.

(1) Faktoring društvo dužno je donijeti te prilikom sklapanja poslova kojima se izlaže kreditnom riziku primjenjivati najmanje sljedeća ograničenja izloženosti tako da najveća izloženost prema pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba ne smije prelaziti 25% ukupne izloženosti faktoring društva.

(2) Iznimno, faktoring društvo može vlastitim internim aktima odrediti ograničenja izloženosti različita od onih iz stavka 1. ovog članka:

- za izloženosti prema državi,
- ako mu je ukupna izloženost manja od 66.000.000,00 eura pri čemu najveća izloženost prema pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba ne smije prelaziti 50% ukupne izloženosti faktoring društva,
- ako mu kapital iznosi više od 20% aktive pri čemu najveća izloženost prema pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba ne smije prelaziti 50% ukupne izloženosti faktoring društva.

(3) Faktoring društvo dužno je redovito pratiti i analizirati izloženost kako bi osiguralo da izloženost prema pojedinoj osobi/grupi povezanih osoba bude u skladu s ograničenjima iz stavka 1. ovog članka odnosno u skladu s ograničenjima određenim u vlastitim internim aktima.

TRŽIŠNI RIZIK

Članak 13.

(1) Faktoring društvo je dužno donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje, mjerenje i upravljanje svim tržišnim rizicima kojima je u svom poslovanju izloženo, a naročito u dijelu:

- valutnog rizika,
- rizika kamatne stope,
- tržišnog rizika likvidnosti.

(2) Faktoring društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje valutnog rizika koja minimalno uključuju:

- identificiranje i mjerenje neusklađenosti imovine i obveza prema izvorima u pojedinim valutama, uključujući ugovore s valutnom klauzulom,
- identificiranje i mjerenje neusklađenosti novčanih tokova u stranim valutama, uključujući ugovore s valutnom klauzulom.

(3) Faktoring društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje kamatnog rizika koja minimalno uključuju:

- identificiranje i mjerenje promjene imovine i obveza odnosno financijskog položaja društva s obzirom na promjene kamatnih stopa,
- identificiranje i mjerenje promjene novčanog toka društva s obzirom na promjene kamatnih stopa.

(4) Faktoring društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje tržišnog rizika likvidnosti koja minimalno uključuju:

- identificiranje i mjerenje promjene financijskog položaja društva s obzirom na mogućnost prodaje imovine po tržišnoj cijeni i u prihvatljivom roku,

– identificiranje i mjerenje promjene novčanog toka s obzirom na mogućnost prodaje imovine po tržišnoj cijeni i u prihvatljivom roku.

(5) Faktoring društvo treba odrediti adekvatnu strategiju i mjere upravljanja i ograničavanja izloženosti pojedinom tržišnom riziku.

RIZIK LIKVIDNOSTI

Članak 14.

(1) Faktoring društvo dužno je na odgovarajući način identificirati, mjeriti i upravljati rizikom likvidnosti koji uključuje rizik poteškoća s kojima se faktoring društvo može susresti u osiguranju sredstava za podmirivanje obveza povezanih s financijskim instrumentima te osiguranju sredstava za ostvarenje strategije i poslovnih ciljeva faktoring društva.

(2) Faktoring društvo dužno je donijeti odgovarajuća pravila za identificiranje i mjerenje rizika likvidnosti koja uključuju identifikaciju i mjerenje očekivanih i potencijalnih novčanih priljeva i odljeva, ročne usklađenosti imovine i obveza te analizu izvora.

(3) Faktoring društvo treba odrediti adekvatnu strategiju i mjere upravljanja i ograničavanja izloženosti riziku likvidnosti.

OPERATIVNI RIZIK

Članak 15.

(1) Faktoring društvo dužno je za potrebe upravljanja operativnim rizikom odrediti načela utvrđivanja i klasificiranja događaja operativnog rizika odnosno izvora operativnog rizika.

(2) Faktoring društvo dužno je, u sklopu upravljanja operativnim rizikom, osobito obuhvatiti poslovne promjene, uključujući aktivnosti, procese i sustave, operativni rizik koji se javlja pri upravljanju projektima i izdvojenim poslovima te značajne rizike u postojećim aktivnostima, procesima i sustavima.

(3) Faktoring društvo dužno je u sklopu utvrđivanja i mjerenja odnosno procjene operativnog rizika uzeti u obzir sve relevantne unutarnje i vanjske čimbenike te obuhvatiti operativni rizik odnosno događaje koji su rezultirali gubicima kao i operativni rizik kojem je faktoring društvo izloženo, ali nije rezultirao gubicima.

(4) Faktoring društvo dužno je mjeriti odnosno procijeniti izloženost utvrđenom operativnom riziku uzimajući u obzir mogućnost odnosno učestalost ostvarivanja rizika kao i potencijalni učinak za faktoring društvo.

(5) Faktoring društvo dužno je u cilju primjerenog upravljanja operativnim rizikom, a u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na temelju tog Zakona i drugim propisima, osobito osigurati:

- primjereno upravljanje rizikom prijevare,
- primjereno upravljanje informacijskim sustavom i rizikom informacijskog sustava,
- primjereno upravljanje rizicima povezanim s izdvojenim poslovima,
- primjereno upravljanje rizikom usklađenosti i pravnim rizikom,
- primjereno upravljanje kontinuitetom poslovanja,
- uspostavu primjerenog sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

ZAVRŠNE I PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 16.

(1) Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

(2) Faktoring društvo dužno je donijeti interne akte uključujući strategije i politike propisane ovim Pravilnikom u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Pravilnika.

(3) Faktoring društvo dužno je sastaviti Izvještaj o velikim izloženostima (VI) sa stanjem na dan stupanja na snagu ovog Pravilnika na način određen pravilnikom koji propisuje financijske i dodatne izvještaje te kontni plan faktoring društava.

(4) Ako na dan stupanja na snagu ovog Pravilnika izloženosti faktoring društva prelaze ograničenja propisana člankom 12. stavkom 1. ovog Pravilnika, faktoring društvo dužno je donijeti Plan mjera i rokove u kojima će izloženosti uskladiti s ograničenjima iz članka 12. stavka 1. ovog Pravilnika.

(5) Faktoring društvo dužno je Izvještaj o velikim izloženostima (VI) iz stavka 3. ovog članka dostaviti Hanfi u roku od 30 dana, a Plan mjera iz stavka 4. ovoga članka u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Pravilnika.